Ч. 166 (12.822). Львів, вівторок 28. липня 1931.

Pucztowa oplata zaplacona ryczaltem.

Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голянції, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА: 25 сот.

Комедія роззброєння.

Французький меморіял до Ліги Націй і обурення з його приводу в Англії.

Львів, 25. липня 1931.

В той самий час, коли у Льондоні засідав ареопаг сучасного політичного світу під прапором міжнародньої співпраці задля ладу, спокою і добробуту людськости, французький уряд передав ґенеральному секретаріятові Ліґи Націй ноту, яка по суті є програмою Франції на міжнародню конференцію роззброєння, що, як відомо, має відбутися в лютому 1932 року. Ціла та програма є одним великим глумом над ідеєю роззброєння.

У своїй ноті французький уряд рішуче відкидає тезу рівнорядности усіх держав в переведенні зобовязання щодо міжнародного роззброєння і надзвичайно гостро дальше боронить погляду, що лише мирові договори (себто по-правді версайський договір) мають творити підставу пляну міжнародного роззброєння. Одночасно нота впевняє, що Франція перевела вже надзвичайне обмеження збройних сил і що тому тепер хоче лише приглядатися, як далеко зайшли інші держави при виконуванні своїх роззброєневих зобовязань.

Головні напрямні французької програми у ділянці роззброєння такі: 1) кожна держава мусить бути достаточно озброєна, щоби могла оборонити себе, ще перед кожним неспровокованим нападом ще поки буде інтервеніювати Ліґа Націй; 2) Не можна обмежити зброєння більше, ніж на це дозволяє забезпека даного краю, 3) автоматичне вирівнання зброєння усіх держав, однак з тим застереженням, що 4) з цілою строґістю треба пильнувати виконання 5-ої частини версайського договору, який на всі часи накладає докладно означені заборони й обмеження в ділянці збройних сил на 4 побіджені держави (Німеччину, Австрію, Угорщину й Болгарію); 5) усі постанови конференції для справ роззброєння мусять спиратися на признанню обовязуючих мирових договорів, і 6) конференція роззброєння мусить створити політичну систему певности.

Цікавий є той уступ французької ноти, в якому кажеться про теперішні збройні сили Франції. М. і. воздушну фльоту, яку дотепер оцінювано на багато понад 2000 військових аеропланів, французька нота окреслює на 1210 одиниць. Окрема частина ноти розглядає про питання роззброєння виключно під політичним кутом, при чому переводить тезу, що роззброєння є звязане з питанням довіря, а не може істнувати довіря тоді, коли деякі держави й народи почувають себе покривдженими істнуючими мировими договорами; замість робити з такого заложення висновок, що треба відповідно зревідувати мирові договори, французький уряд доходить до висновку, що тому треба, як ґарантію мира, боронити збройними силами істнуючий на підставі останніх мирових договорів стан.

Очевидно, що такий „роззброєневий“ реферат того уряду, якого представник заворушив світ миролюбивими й пацифістичними „паневропейськими“ ідеями, — викликав сензацію у міжнародньому політичному світі. Хоча для нікого й ніколи не було тайною правдиве становище Франції, її мілітаристично-імперіялістична політика й дух її офіціяльної політики, а проте ніхто не міг сподіватися аж такого „роззброюючо“ щирого і ясного виложення поглядів, облертих з усяких соромливих серпанків зайвої пацифістичної фразеольоґії. Звертає ще загальну увагу момент, який Франція вибрала для зголошення того меморіялу Лізі Націй: саме в той час, коли в Европі перебувають американські міністри, і то буквально через день після виїзду з Парижа державного секретаря закордонних справ Злучених Держав Стімсона! Коли взяти під увагу, що ціла европейська політика Злучених Держав (м. і. справа воєнних довгів) спирається на тезі, що Европа мусить спершу роззброїтися і щойно потім Америка може активно допомогти Европі видобутися з економічного хаосу, і що виступаючи зі своїм проєктом однорічної мораторії Гувер виразно зазначив, що робить це з вірою в успіх підготовлюваної на 1932 рік великої роззброєневої конференції, — — то проголошення три дні тому такого французького „кредо“ є брутальним визовом під адресою Америки. Річ аж надто зрозуміла: кожне вмішання Америки в европейські справи мусить бути однозначне з натиском на Францію і то натиском в усіх напрямках: військовим, політичним і фінансовим. Тому Франція є найбільш заінтересована у тім, щоби Америка трималася „доктрини Монрое“ (невмішування в европейські справи), навіть за ціну втримання европейських воєнних довгів, з якими Франція не має клопоту (лише 50 відс. грошей, отримуваних Францією від Німеччини з титулу репарацій іде на сплату американських довгів, — решта залишається у Франції).

Тому безумовно відгук цієї ноти в Америці буде для Франції препоганий. Покищо льондонська конференція відтиснула всі інші справи на задній плян, але ця нота надто поважний факт, щоби про нього забули. І так уже льондонський „Дейлі Геральд“, орґан правлячої лейбур-парті, виступив проти тої ноти дуже різко, вказуючи м. і., що з таким самим правом Німеччина може покликуватися на історичні факти, що чужі війська вдиралися в німецький край. Нісенітницею уважає англійський часопис покликування себе на наполеонські війни, як на арґумент потреби нинішнього зброєння Францією. Обурюються теж англійці, що Франція уважає видно Льокарно, Тоарі і Келльоґа пакт за цілком неістнуючі факти, з якими не треба ні трохи рахуватися. І слушно доходять до пересвідчення, що коли всі народи прийдуть на конференцію роззброєння з такими поглядами і настроями, як Франція, то ціла та конференція буде великим блефом.

З історії „Рідної Школи“.

(На марґінесі книжки Льва Ясінчука: „50 літ Рідної Школи“).

VII.

Записи. — Розбудова шкільництва й загальна жертвенність.

Враз із жертвами йшли записи на річ Р. Т. П., а також творено фундації під зарядом тогож Т-ва. Але що тими добродійними записами та фундаціями не покористувалося як слід Т-во, що добра воля добродіїв та фундаторів звелася на ніщо, то за це не можна складати вини виключно на виділ Т-ва, бо настали виїмкові часи, що були сильніші від наших провідних людей.

І так приміром власник великої зем. посілости на В. Україні Конст. Володкович мав намір оснувати під зарядом У П. Т. стипендійний фонд такої висоти, щоби його відсотки давали річно 3.000 кор. З тих відсотків мало Т-во виплачувати по 2.000 кор., як зворотні позички за реверсом, молодим кандидатам науки, що по скінченні науки мали їхати на продовження студій за границю. Стипендію ту мали розділювати — з волі фундатора — виділ У. П. Т. у порозумінні з комітетом, зложеним з проф. Ол. Барвінського, К. Студинського і Б. Лепкого. Одначе фундатор зложив на руки тодішнього голови Т-ва всього 2.000 кор., які виплачено одноразово д-рові Б. Б., і до оснування стипендії не дійшло. Д-р Б. Б. по літах тих 2.000 кор. віддав у цілости і вони є ульоковані по нинішній день у „Краєвім Кред. Союзі“ у висоті 1.400 марок, які, очевидно, тепер не мають ніякої вартости.

Один добродій, який заборонив виявити своє імя, складав сплатами що два місяці по 100 кор., щоби зложити під зарядом У. П. Т. стипендійний фонд у висоті 6.000 кор. Але до війни зложив усього 1.000 кор.; по девалюації після війни не лишилося з тих 1.000 кор. нічого.

Радник Льонгин Ріпецький зложив для У. П. Т. раз 11.000 кор., з чого призначив а) 2.000 кор. на дівочу учит. семинарію у Львові і б) 4.000 кор. на фундацію свого імени; другий раз 5.000 кор. на стипендійну фундацію свого імени для одного студента прав. За цю ґотівку в сумі 16.000 кор. передвоєнної вартости закупив виділ У. П. Т. 5 штук 4 і пів проц. заставних листів Зем. Банку Гіп., що після сконвертування дає сьогодні аж 23 зол. і 10 сот.

В 1908 р. розпочала свою діяльність фундація, яку встановив радник суду в Угнові Роман Алексієвич актом з 1904 р. у висоті 3.000 кор. А в 1908 р. створив той сам добродій „з нагоди 60-ліття ювилею цісаря Франца Йосифа І.“ другу фундацію під зарядом У. П. Т. з капіталом 12.000 кор.; нині вартість обох цих стип. фондів, перемінена на теперішню валюту, виносить 600 золотих.

Всенародне віче американських українців, що відбулося в 1911 р. в Пітсбурґу, Па. рішило оснувати фонд ім. о. Миколи Стефановича в сумі 10.000 кор. Присланих 6.000 кор. помістив виділ У. П. Т. в „Краєвім Кред. Союзі“ у Львові. В 1912 році прислали знов американські українці квоту 10.000 кор. на фонд, з якого відсотки мали йти на потреби У. П. Т. І цю суму ульоковано в „Краєвім Кредитовім Союзі“ (нині „Центробанку“). Оба ці фонди, перемінені Союзом по девалюації на нинішню валюту, мають вартість 1.555 зол. 19 сот. і від цеї суми побирає „Рідна Школа“ відсотки.

Таких перемін фондів У. П. Т. чи „Просвіти“ в „Краєвім Кредитовім Союзі“ чи в „Дністрі“ можна нарахувати цілу низку, щоби переконатися, якто фінансові інституції дістали вклад ґотівкою у повній вартости, а виплатили або ще донині у себе мають у здевалюованій вартости, хоч свої претенсії постягали у забезпеченій золотій валюті.

Найкращим забезпеченням фондів чи записів показалася льокати в землі або в нерухомостях, як це приміром зробив у 1912 р. д-р Тадей Соловій, що ульокував свій запис на річ У. П. Т в квоті 10.000 кор. в площі Сокола-Батька, або митр. А. Шептицький, який дарував площу 400 квадр. сяжнів для бурси У. П. Т. та купив у 1914 р. каменицю при Театинській вулиці за 85.000 кор., де мала бути приміщена бурса імени митр. А. Шептицького на 120 хлопців. Одначе, на жаль, ця бурса донині не увійшла в життя, бо в домі тім мешкали до 1928 р., користуючись законом про охорону льокаторів, приватні, правда свої, люди. Тепер там міститься дівоча гімназія „Рідної Школи“. І хоч бурса ім. митр. Шептицького не увійшла в життя, то все таки гроші добродія не пропали і задачу свою таки колись сповнять.

Повітові, так зв. „дрібні“ діячі були більш передбачуючі від гол. виділу чи управи У. П. Т. у Львові, бо виділи повітових кружків усякий гріш льокували у будові чи купні власних домівок, через що збільшали український громадський стан посідання. І так в 1908 р. купила філія Р. Т. П. в Бережанах нерухомість за 73.000 кор., філія в Заліщиках купила свій власний будинок, філія в Жовкві придбала площу 2.000 метрів квадр., філія в Коломиї купила площу за 15.750 кор., філія в Чорткові площу за 6.000 кор. і т. д.

В часі війни розмах У. П. Т. змалів, але не зломився. І коли возьмемо під увагу жертвенність громадянства на потреби Т-ва, то лише в другій половині 1914 р. і в 1915 р. не було жадних жертв. Але вже в 1916 р. зібрано в напів відтятій боєвим фронтом Галичині 19.901 кор., в 1917 р. — 12.134 кор., в 1918 р. коли вже відбито цілу Галичину, 53.612 кор., а навіть в 1919 р., в

часі польсько-української війни, зібрано 2.530 кор. Крім цього У. П. Т. користувалося за весь час війни субвенціями краєвими й державними, які діставало на ведення своїх приватних шкіл та на дівочий інститут у Львові. Зазначити також треба, що в 1919 р. дістало У. П. Т. субвенцію від уряду Української Народньої Республики в сумі 250.000 гривен, які по переміні на обовязуючу тоді в Галичині валюту, дали Т-ву 50.000 корон.

Воєнних відшкодувань за понесені шкоди в часі війни, не зважаючи на кількакратні заходи, Т-во не дістало ніяких від жадної влади, хоч оціночна комісія для самого Львова признала 13.409 кор.

У повоєнних роках розвинуло У. П. Т. живу акцію в ціли закладання шкіл найріжнішого типу від літніх садків починаючи, на промислових школах кінчаючи. Одначе найбільшу увагу звернено на народні школи по місточках і селах. Для порівнання скажемо, що в двох повоєнних роках від 1921—1923 р. заснувало У. П. Т. більше народніх шкіл у краю, ніж за своїх 40 літ істнування від 1881—1921 р.

Така збільшена діяльність Т-ва вимагала очевидно збільшених фондів, коли тимчасом відпали всі державні субвенції, бо уряд польської республики відмовив усякої помочі Т-ву, а громадянство, як відомо, зубожіло внаслідок воєнного лихоліття. Та проте громадянство, розуміючи вагу праці У. П. Т., переміненого в 1926 р. на „Рідну Школу", оподаткувало себе добровільно і складає в повоєнних часах поважні суми на потреби „Рідної Школи", що свідчить про великий поступ свідомости українського громадянства, головно коли порівняємо висоту збірок теперішнього зубожілого громадянства з передвоєнним, куди засібнішим! І так для ілюстрації подивімся на висліди збірок на „Рідну Школу" від року 1923-24, відколи обовязує валюта в польських золотих:

В 1923-24 р. зібрано	55.022	зол.	
„ 1924-25 „ „	179.567	„	
„ 1925-26 „ „	119.488	„	+ 58 дол.
„ 1926-27 „ „	123.837	„	+ 340 дол.
„ 1927-28 „ „	129.295	„	+ 456 дол.
„ 1928-29 „ „	166.603	„	+ 10 дол.
„ 1929-30 „ „	193.331	„	+ 7 дол.

Разом у 7 роках зібрано 967.143 зол. + 871 дол. готівкою, тобто кругло міліон золотих.

Усе це є вже поважні суми, але вони далеко ще не вистарчають на видатки „Рідної Школи". Коли приміром у бюджеті „Рідної Школи" на рік 1927-28 преліміновано видатків на 1,800.000 зол., то 1929-30 р. зросли вже ці видатки до суми 2,000.000 зол. а на рік 1930-31 преліміновано їх аж на 2.200.000 зол., тобто 244.000 долярів. З того утримання „літочих садків" коштує 30.200 зол., „захоронок" 33.900 зол., народніх шкіл 406.375 зол., фахових шкіл 59.677 зол., а середніх шкіл — 808.802 зол., на що ті школи мають власного приходу 745.887 зол.; до них треба буде отже доложити всього 62.000 зол.

На удержання централі й урядовців потребує Т-во аж 573.654 зол. (Чи не за багато коштує бюрократія централі?!).

Чим-же покриє „Рідна Школа" в ювилейнім році свої видатки? Що принесе їй загальна жертвенність в цім році? *С. Перський.*

Летунська катастрофа.

Із Дембліна повідомляють, що там прийшло в суботу 25. липня ц. р. до нової летунської катастрофи. А саме в 9-ій год. рано відлетіли з летунського майдану 2 літаки на вправи. На одному літакові відлетів капітан Орлось з капралем-підхорунжим Поплавським, на другому поручник Цоґовський з капралем К. Риковським. Нагло літак, кермований недосвідченою ще рукою капраля Поплавського, наїхав на другий літак. Внаслідок цього оба літаки з великою скорістю впали на землю і розбилися цілковито. Трьох летунів згинуло на місці, а капр. Поплавський тяжко ранений. Це вже четверта з черги летунська катастрофа цього тижня.

Арешти комуністів
у Львові.

Як відомо, день 1-го серпня проголошений комуністами як „день проти війни". В тому дні приготовляють комуністи по більших містах демонстрації. Львівська поліція арештувала з тої причини понад 30 осіб з поміж робітників і ремісників. Між арештованими є 2 студентки і один маґістер фільософії.

Гураґан і град
у луцькому повіті.

Перед кількома днями навістив гураґан з градом луцький повіт та заподіяв величезні шкоди. Найбільше потерпіли громади Полука, Піддубно і Сільно. В багатьох селах землеплоди цілковито знищені, овочеві дерева поломані та хати і стодоли ушкоджені. Побіжні обчислення виявляють, що град вибив засіви і землеплоди в 35 селах і 8 фільварках. Шкоди сягають понад 1,000.000 зол.

З еспанського кітла.

У Севілі в суботу 25. липня ц. р. страйкуючі робітники напали на міську газівню, яку оборонила народня ґвардія. Один робітник убитий. З Мадриду повідомляють, що в Севілі розстріляно капітана Аніно. Дотепер у Севілі вбито підчас заворушень 22 особи, а кількадесять ранено. Власти переводять тепер масові арештування між комуністами. Залізничий двірець обсаджений військом. Підчас нападу комуністів на залізничий двірець було багато вбитих і ранених зі сторони комуністів і війська. Міністерство війни оголосило комунікат, що еспанський уряд опанував ситуацію в Севілі і Барцельоні. Зате в Малязі прийшло до кривавих заворушень.

Подорож Стімсона
до Берліна.

По закінченні льондонської конференції на прохання німецьких достойників їде ам. державний секретар закордонних справ Стімсон в суботу 25. липня ц. р. до Берліна. Перед виїздом з Льондону Стімсон заявив журналістам, що поверне до Льондону вже в понеділок 27. липня ц. р. Метою подорожі — заявив Стімсон — це вичерпання програми, устійненої в Америці. Стімсон підчеркнув, що його візита в Берліні не звязана з фінансовими клопотами Німеччини.

Велика пожежа
біля Рави Руської.

У пятницю, 24. липня ц. р. повстала в селі Річицях велика пожежа, яка знищила 37 селянських хат. Крім цього згоріло біля 60 господарських будинків. Жертв у людях не було, згоріло лише 2 корови, 16 безрог та велика кількість курей. Причини пожежі не устійнено. Шкоди досягають 120.000 зол.

Клопоти мадярського уряду.

Фінансовий крах Німеччини поставив у скрутне положення фінансові установи Мадярщини. Закордонні капіталісти почали негайно відкликати кредити. Між мадярським громадянством повстала з того приводу паніка. Тому мадярський уряд навіть замкнув минулого тижня на три дні біржі. В суботу 25. липня ц. р. міністр фінансів заявив на конференції правительственної партії, що небезпека втечі закордонних кредитів минула, та що збільшилися надії дістати закордонну позичку.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ЛИПНЯ 1931.

Е. ПАПРИКА.

Інтендант.
Гумореска.

Де не підеш, з ким не розбалакаєшся, — всюди ахи та ахи. Цей зредукований, тому обтяли, третій нарікає, що „свині нині не виплачуються" (тобто, він хотів сказати, що за свині мало дають), нарід не жениться — требів ґема, словом: зле, а вигляди є, але... на гірше. Якщо так дальше піде, то скоро прийде „загин людини", дарма, що вчені кажуть, що соняшної енерґії вистане ще на біліони літ. Шкода, гарний шмат часу можна би ще пожити, а тут кріза не дає.

А я вам кажу, громадяни, кріпіться духом, не пропали ще наші біліончики, так зле воно не буде. Каже російська пословиця: „Голь (по нашому буде голота), на думки хітра", а по мому: це в кожній людині дрімає якийсь укритий ґеній, котрий будиться щойно тоді, коли чоловікові здається, що вже не дасть ради, що вже прийшов йому „амінь". А як добре піде, то такий ґеній напровадить свого чоловягу на таку дорогу, що дальше життя для нього — це вже один баль, рахувати: не життя, а самі запусти.

Тере-фере, скажете, говори здоров! Ґенії ще нині трапляються, але хіба між залізничниками. От пропало раз 50.000, другий раз около сотні, а по нинішній день, як то кажуть: „прийшов хтось, взяв щось, не знати хто, не знати що". Але в звичайного громадянина — який там ґеній? Мірнота, не більше.

Не вірите? А я таки вірю, ба навіть стрінув недавно отакого „ґенія". Ось послухайте:

Маю знайомого чоловічка, жонатого, і то таки добре жонатого, діточок копиця, а сам він був до-недавна дрібним урядовцем, якимсь інкасентом, чи що. Прийшла теперішня кріза, декому з його товаришів 15 відсотків пообтинали, а його сараку таки цілком зредукували. Пару тижнів діставав він допомогу як безробітний, а дальше хоч камінь до шиї та в воду. Але не пропав чоловяга, не бійтеся! Пробудився в ньому отой дрімучий ґеній і виручив. Стрічаю його пристойно одітого, ситого і з дива не можу вийти. На „радянця" пустився, думаю. Скортіло спитати.

— Який там, каже, „радянець". яж на діло непевне ніколи не пишу (особливо по останньому риданні Сталіна) — іду тільки на „зіхера".

Що за чортяка, думаю собі, чи є ще нині якийсь „зіхеровий" інтерес, щоби його жиди не забрали? Аж млоїть мене з нетерплячки.

— Я, каже мій знайомий, тепер щось гейби в роді інтенданта.

—Інтендант? О, це певне діло, але дякуючи кому, чи чому ви опинилися на такому становищі?

— Редукція, каже і „мої" жінка тото вчинили!

Пек осина, як жию, ще не чув я, щоби такі речі, хоч і з пошани пер „вони" називані, — кому добре зробили. Кпите собі з мене, чи що? Якже воно вийшло?

— Та вийшло так, як з тим американським жидом-міліонером. Питають його, чому він завдячує своє богацтво? Неграмотності, каже, бо як я приїхав в Америку бідним жидком і хотів нанятися до божниці за „шамеса" (возьного), то мене не прийняли, бо я не вмів ні читати ні писати. Тоді я поневолі мусів узятися до торговлі і нині маю міліони, а інакше був би „шамесом" у божниці по нинішній день.

— Як мене зредукували, а потім ще й допомога відпала, то думав, що окулію з дітьми з голоду. Та, спасибіг, потворили ріжні комітети допомоги голодуючим і це мене врятувало, ба, можна сказати, на ноги поставило. Як може знаєте, такі комітети видають для дітей безплатно молоко, літру на день на пипку. Треба тільки звитися з немовлятьом на руках, постояти в черзі і пляшка молока в кишені. А що діточок у мене четверо, то молока було по горло, але чоловікові хочеться щось соліднішого. Бачу я, а люди добрі за тим даровим молочком аж пропадають, тільки діточок у них кат-має. Поглядають на мене зависним оком та договорюють: і щастя-ж чоловікові, вкотила йому жінка два рази близнята, а він на них тепер „майлянд" робить. Такій жінці кажеться „ви".

— То я думаю собі: треба людям якось допомогти та почав їм доставляти своїх немовляток. Очевидно, не даром, а на проценти, з калькуляцією. Прочитаю в „Ділі", скільки „Маслосоюз" платить за молоко і собі відповідну таксу встановляю. Шкури не здираю, не бійтеся, я й надальше лишився демократом. Беру пів на пів, 50 проц. Платить „Маслосоюз" по 30 сот. за літру, то моя такса 15 сот. від немовляти. Тепер, славити Бога, день довгий, то й обороти гарні, можна зробити, словом: діло несогірше. Одно хіба скажу, що отой „Маслосоюз" сильно мене бе по кишені, бо встановляє щораз нижчу ціну за молоко. Якщо так дальше піде, то патріотизм патріотизмом (рахувати: „свій до свого"), а я таки мусітиму орієнтуватися на маґістрат, бо там ціни постійні. Молоко, може чули, є таке „дзеценце", коштує там 50 сот. за літру. Як було за часів „радісної творчости", так і понині ціна не змінилася. То розумію, зараз видно, що стоять там люди тямущі, які знають, що чоловікові треба заробити.

— Ви дійсно людина ґеніяльна, кажу я до свого знайомого, якщо ви в таких обставинах зуміли так устроїтись.

— О, ні, вибачте, скромно відповідає мій співбесідник; не я, а хіба „мої" жінка. Вони-ж мені подарували четверо соколят за два роки і тільки їм завдячую своє теперішнє становище. Бо що я нині був би варт без моїх „маціцьких"? Вони мої кормителі сердешні. — І сльози щастя покотилися як горох з його батьківських очей.

Шиворот-навиворот, шмигнуло мені через голову. Жінці каже „ви", за те, що нагородила його четвернею за два роки, немовлята кормлять батька, словом: ґеніяльно. І вір, чоловіче, що буде „загин людині". Дідька лисого, ще є у нас ґеніяльні жінки і немовлята...

Розійшлися ми з нашим „інтендантом", який спішився до своїх кормителів.

— А якщо, каже, коли тее, будете відчувати брак молока, то все до мене. Я вам по знайомости нижчу ставку...

— **161 міліонів душ** живе тепер в Радянському Союзі. На основі урядової статистики Радянщина займає простір 21,236.100 квадрагових кільметрів. З початком цього року населення Радянщини досягло 161,106.200 осіб. З того на саму Московщину припадає 110 міл., на Україну 31 і пів міл., Білорусь 6 і пів міл., Кавказ 5 міл. Решта живе в азійських округах.

— **Світовий ринок обнизив ціни.** Замітна від довшого часу значна знижка цін вовняних сирівців є вже нині доконаним фактом. У тому стані поробила також **фірма А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7.** дуже корисні закупи просто в бельських фабриках всілякого рода вовняних матеріялів, а тимсамим обнизила значно ціни. **Фірма Віттельс, Львів. Рутовського 7.** веде як дотепер спільно з фахово кваліфікованою кравецькою силою сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську гардеробу як убрання, тренчкоти, рагляни і т. ін. на міру, беручи повну гарантію за точне і совісне виконання. 2270 9—?

Радіотехнічний куток.

= **Як зміцнити силу відбору звуків в детекторі?** Найдешевше до цього уладження таке: Получити антеновою линівкою або дротом (найліпше мідяним) залізні ліжка і в дальшім тягу получити з місцем, де осаджений є „кришталик"; самий кінець можна получити тонким дротиком, обвиваючи кілька разів насаду „кришталика". Можна таке получення зробити й з іншими металевими предметами, а найліпше ще з доплевою ринвою. Цим сила відбору звуків багацько разів збільшиться.

= **Найліпший „кришталик" до детектора.** Звичайно усі ті „кришталики", які купуємо, є і за дорогі (відносно) і „грають" дуже коротко або зовсім ні. Найліпшим кришталиком є кусник сирої оловяної бленди, (з якої витоплюють олово) або також кусник якоїбудь сирої металевої руди. Найбільше чулі місця можна знайти між двома кусниками „кришталика", разом зложеними.

= **Голка до „кришталика".** Дуже добрим матеріялом на голку є кусник втятої антенової линівки, лише треба її часто підтинати. Доброю також голкою є дротик (мідяний) з дротяної грубшої линви, але і цей дротик треба що тижня підтинати скісно ножичками. Голку треба сильно прикріплювати, щоби ліпше було чути.

= **Вилучення відбору найсильнішої (найближчої) надавчої-стації.** Треба витягнути „уземнення" і затичку „уземнення" дротиком (навіть гачиком) получити (зачіпити) з насадою „кришталика". Тоді будемо чути 10 разів сильніше найближчу (найсильнішу) надавчу стацію і лише її одну; жадна інша стація не має тепер доступу і не може перешкаджати. Голос буде дуже чистий і виразний, чути добре цілий день. Як відомо, соняшне світло ослаблює відбір звуків в детекторі, головно слабі звуки в околицях подальших від надавчої стації. Хто хоче слухати заграничні стації (на детекторі чути по заході сонця), може кожної хвилі відчіпити „уземнення" від насади „кришталика" і умістити затичку „уземнення" в належне її місце. — Оце випробувані силою уліпшення. **Проф. М. Кіт.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Омелян Михалічко, б. четар УГА., помер 12. липня ц. р. в Домажирі коло Львова, в 39. році життя. Скінчивши ґімназію у Львові, вступив до австрійської армії однорічним добровольцем і як австрійський старшина воював на фронтах російськім, італійськім та сербськім. Діставшись до російської неволі, утік зі Сибірі і вертає до рідного краю. Розпад Австрії застав його на сербському фронті, та вже 3-го листопада 1918 р. зголошується до українського війська і бере участь у визвольній боротьбі. При українській армії служив як четовий, опісля сотенний. В січні 1920 р. перебув сипний тиф, наслідком котрого занедужав на серце і та недуга стала причиною його смерти. Як старшина УГА. визначався в боях під Львовом хоробрістю і своїм поведенням на фронті і поза фронтом завжди був примiром своїм товаришам, а його сотня належала до найкращих в полку. Від березня 1920 р. служив як командант чети полку кавалерії ч. 2. при другій бриґаді, а від 9. травня 1920 р. служив при 8-ій бриґаді як командант кінної півсотні. Останні роки свого життя віддав праці на ріли в Домажирі коло Львова, причім брав живу участь у громадянській праці в цьому селі та в околиці, чим зєднав собі загальну пошану і любов. Осиротив дружину Софію з Йосифовичів, яка завжди була його вірною товаришкою життя та громадянської праці. **В. Й. П.!**

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Павлюк: ВАТРА. Поезії, з малюнками. Прага 1931.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК. Книжка VII—VIII, за липень і серпень. Львів, вул. Руська ч. 18/ІІІ.

НОВІ ШЛЯХИ, літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, ч. 7—8. Львів, вул. Домагаличів ч. 2.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник, ч. 7—8. Львів, вул. Словацького ч. 14.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 13—14. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам, ч. 6. Львів, вул. Коперника ч. 36.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене Луговим і Січовим справам,, просвіті і науці.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, тижневик для українського жіноцтва, ч. 27. Коломия, вул. Нова ч. 1.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ілюстрований літературний і політичний журнал, ч. 84—85. Прага 1931.

КОЛЮЧКИ, сатирично-гумористичний журнал, ч. 14. Варшава, Багателя ч. 8.

HOLOS MAZEPYNCIV, misiachnyk, № 2—7, Chicago 1931.

МУЗИКАЛІЯ:

Безкоровайний: СПОМИНИ З ГІР. Думка і коломийки на фортепян. Золочів-Львів, 1931.

Безкоровайний: ПЛАСТУНКА. Вальс на цитру. Золочів-Львів, 1931.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25. VII. 1931 р. масло експортове пріма 3·70 зол., масло десерове пріма 3·70 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·30 зол., копа яєць 4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Поведілок, 27. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір". Премієра.

Вівторок, 28. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Парижанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Оркан" (Люпе Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійом" та „Липарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустунки" (Кляра Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Морська ліхтарня" та „Серця на якорі".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Донька вожда" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Понеділок, 27. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19·45 Година Вебера. **Липськ** (259,3) 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. **Братислява** (296.1) Радіоорхестра. **Брно** (341,7) 20·30 Музика на балалайці. **Штрасбург** (245,2) 20·30—22·30 „Гарна Олена", оперетка. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Музика на двох фортеп. **Букарешт** (394,2) 21·00 Клярнетове сольо. 22·15 Камеральна музика. **Лянґенберґ** (472,4) 20·00—22·00 Музика Вагнера і Ліста. **Прага** (486,2) 20·30 Флетовий речиталь. 21·00 Смичковий квартет. **Мілано** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Мінхен** (532,9) 21·25 Симфонічний концерт **Будапешт** (550,5) 19·20 Циганська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-наук. відчит.

Вівторок, 28. липня 1931.

Братислява (278,8) 14·30 Концерт радіоорх. **Бресляв** (325) 14·45 Місто чи село? рецитація. 18·00 Культура села і міста, діяльоґ. **Брно** (341,7) 12·30, 13·05 Радіоорхестра. **Гамбурґ** (372,2) 22·35 Танці і марші з опереток. **Стокгольм** (435,4) 19·30 Концерт радіоорхестри. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. **Прага** (486,2) 20·15 Речіталь скрипк. **Мілано** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Вечір Шуберта і Штравса. 22·10 Джез. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська орхестра. 17·20 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 27. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·10, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варш. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40—20·30 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт. 22·05 Ревія з театру „Морське Око". 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. 22·15 Комунікати. 23·30 Танкова музика.

Вівторок, 28. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Концерт з плит грам. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 17·25, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варшави. 16·15 Авдиція для наймолодших 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·55—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Трансмісія концерту з Льондону. 21·20—21·35 Трансмісії з Варшави 21·35 Продовження концерту з Льондону. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Почуваюся до милого обовязку — скласти прилюдну подяку ВПанові Д-рові П. Бихові, меценасові в Копичинцях, за успішну й безкорисну оборону в моїм політичнім процесі від 2. IV. — 13. VI. 1931 по кінець розправи, як також за зложення кавції за мене в суді. — **Марія Вигнанська.** Оріщківці, 22. VI. 1931.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.

Розвал московського православія.

Перехід на греко-католицизм і поклик вищого православного духовника.

Ми отримали слідуючого листа з просьбою поміщення:

„В синодальному часописі „Воскресное Чтеніе", що виходить у Варшаві в російській мові як орган православної митрополії, в ч. 25, як також в „Духовному Сіячі" ч. 13 ц. р. появились замітки, в яких чорносотенна ерархія Православної Церкви хоче в очах своїх вірних анеславити моє добре імя з приводу мого переходу до греко-католицької Церкви.

Вважаючи нижче своєї гідности вступати в „полеміку" з вищезазначеними часописами, хочу на сторінках „Діла" в імя правди довести до відома нашого громадянства слідуюче:

Перейшовши до Унії я оголосив у пресі отвертий лист до архієпископа Феодосія і православного духовенства виленської епархії, в якому відповідно мотивував свій вчинок. У відповідь на мій лист зявилися у згаданих часописах замітки, де представляючи мою моральну вартість, писалося: „Кс. Є. Ружицький приняв католицтво після того, як з нього знято духовне звання за ряд проступків проти церковної дисципліни й неморальне життя. Між іншим кс. Ружицького обвинувачено у двоженстві і т. п."

Щоби баламуцтво не ширилось, мушу ствердити, що всі ці інформації про мене є неправдиві і являються лише негідним наклепом на мою особу. За безпідставне і фальшиве оскарження, кинене на мене б. моєю епархіяльною владою, щоби підірвати мій авторитет, я подав скаргу до виленського окружного суду на потягнення до судово-карної відповідальности наступних осіб: архієпископа Феодосія, прот. М. Кушньовова, архімандрита Пилипа Морозова, прот. М. Тучемського і писаря Д. Бохана.

Свого часу справа мого мнимого „двоженства" вже розглядалася прокуратурою окружного суду у Вильні і була цілком припинена, бо моє „двоженство" було виссане з пальця консисторською клікою. На доказ цього маю засвідчення прокуратури окружного суду у Вильні з дня 30. V. 1931 р. за ч. 839/31. Мимо цього синодальні та консисторські часописи і далі продовжують розносити по світі явну брехню. Думаю, що суд в скорому часі потягне до відповідальности росповсюджувачів цього наклепу. Зрештою, безличність православної ерархії, більшість якої є москалями, починаючи від митрополита Діонісія, є добре знана нашому громадянству.

Та щеж так недавно чей-же самий митрополит нагороджував мене за мою працю на користь Православної Церкви золотим хрестом з оздобою. Маю і засвідчення, де між іншим пишеться: свящ. православний, протопресвитор д-р Евген Ружицький дня 5-го червня б. р. був нагороджений Його Блаженством митрополитом Діонісієм золотим наперсним хрестом з оздобою" (Вар.-Хол. К-рія ч. 1476).

Так було вчора... А сьогодні? Сьогодні став „неморальним", „негідним священичого сану", „двоженцем" і т. п. лише тому, що переконавшись, яким моральним багном стала нинішня Православна Церква в Польщі під керуванням „премудрої чорносотенної кліки", яка в своїй московофільній політиці дійшла до того, що й віру в Бога загубила, — зірвав з нею, не бажаючи бути сліпим знаряддям в руках розполітикованої православної ерархії, що мріє лише дочасне, але не вічне життя і несе між нарід не любов, а лише ненависть. Чиж не розклад внутрішнього церковного життя Православної Церкви викликав в найкращій частині нашої молоді — в православного студентства — отвертий лист до митроп. Діонісія? І чи відгукнеться на нього митрополит Діонісій? Я є свято переконаний, що в лоні Православної Церкви залишиться все по старому.

Думаю, що і Вам Всечесні Отці, які ще перебуваєте в православію, пора призадуматись над тим, куди Ви ведете своїх довірливих овечок, Вам, що слухаєте ще наємників, пора спричинитися до скорошого здійснення нашого прагнення: Да буде один Пастир і одне Стадо".

20. VII. 1931 р. м. Луцьк.

Протопресвитер д-р Евген Ружицький.

зна, чи причиною цього не є попросту легка та вигідна карієра на державній службі, куди йдуть таланти по лінії найменшого спротиву?

Якщо суспільні та державні умовини розвитку нашої літератури не змінятися ще літ 20, 30 або 50 — нема ніякої підстави вірити, що вона зовсім пропаде або стане великою літературою на зразок передових европейських. Знаємо, що скількість населення якогось народу та величина його території не рішають про багатство літератури. Китай або Індія досі продукують літературу здебільша для провінціяльного та буденного вжитку, що не має майже нічого спільного із духовими проблемами індивідуальности.

Досі українська література була в 90 відсотках селянська, — на нових 50 літ може вона стати виключно пролетарською. Одну та другу творили та творитимуть інтелігенти для інтелігентів; усі її віддалуження, що служитиму ть виключно освітній і політичній пропаганді не гратимуть іншої ролі, як грали скрізь і грають нині в радянській: крім дидактичної.

Якщо майбутній лад української державности буде настільки слабий, що його організатори не зможуть дати письменникам повної свободи для вислову ідей, творчі сили наших земляків можуть проявитися в інших царинах: у музиці, малярстві, на сцені або остаточно в техніці як це бачимо нині в Америці, де лі-ература зовсім не має того значіння в духовім розвитку інтелігентної одиниці, що в Европі.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Політична орґанізація.

Повітовий зїзд у Станиславові.

Дня 16. липня ц. р. відбувся в Станиславові Повітовий Народній Зїзд УНДО в театральній салі українського „Сокола". Без огляду на тропікальну спеку прибули делегати всіх місцевостей станиславівського судового повіту, хоч було це в сам найпильніший час жнив. На зїзд прибули запрошені посли Михайло Галущинський і Юра Чукур. Наради відкрив орґанізатор адв. д-р Юлій Олесницький, витаючи присутніх і представляючи зїздови послів округи, яких зїзд привитав грімкими оплесками. Віддавши провід нарад о. М. Ганушевському, здав орґанізатор звіт з діяльности за послідний рік, зазначуючи з признанням національну єдність, солідарність і карність станиславівського повіту, які виявилися передовсім в часі останніх виборів, коли то без огляду на переслідування, арешти, з виключенням якоїнебудь аґітації, а надто без огляду на страшну пацифікацію, яка не поминула і нашого повіту, Станиславівщина сповнила свій обовязок якслід. В тій праці було видатно помічне наше жіноцтво, що зорганізоване в окремий жіночий комітет під проводом своєї заступниці посла подбало, щоби у виборах всі жінки взяли активну участь, а надто в значній мірі становило воно найпевніший звязок з селами. Головно жіноцтву, а також в значній мірі академічній молоді обох полів слід завдячити, що справно сповняв свою задачу комітет допомоги політичним вязням. Після звіту на внесення Комісії-матки вибрано новий Повітовий Народній Комітет з д-ром Олесницьким як орґанізатором. Опісля оба присутні посли здавали звіт зі своєї діяльности і теперішньої політичної ситуації в краю. Їх промови слухали присутні з заінтересуванням. При кінці прийшло до горячішої дискусії. На салю удалося дістати підступом двом комуністам, які хотіли окликами і перериванням промов перешкодити зборам. Однак діставши від присутніх учасників належну відправу, мусіли замовкнути, а зїзд на внесення о. Стефанчука ухвалив одноголосно і серед грімких оплесків резолюцію, що приймає до відома звіт з діяльности послів і висказує довіря українським клюбам у соймі і сенаті.

Довірочна нарада в Ліську.

Дня 30. червня ц. р. відбулася в Ліську в домі д-ра Вітошинського довірочна нарада, скликана ліським Повітовим Народнім Комітетом. Нарадою проводив д-р Вітошинський. Звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації зложив посол Гр. Тершаковець. Він обговорив також справу розмов президії Парляментарного Клюбу з польськими послами та справу української скарги до Союзу Народів. В дискусії забирали голос: д-р Струх, місцевий лікар, о. Мазяр, о. Фукатчик, д-р Вітошинський, дир. Мартинюк. Зібрані ухвалили низку резолюцій, між ін. довіря Українській Парляментарній Репрезентації, а зокрема послові Тершаківцеві та привіт голові УНДО.

Довірочна нарада в Саджаві.

Дня 7. липня ц. р. відбулася довірочна нарада в Саджаві, пов. Делятин. Присутніх 180 осіб. Пос. Чукур засував зібраним політичне й господарське положення українського народу в Польщі та візвав до консолідації всіх сил українського народу. Зібрані з великим заінтересуванням вислухали промови посла-селянина та ухвалили одноголосно слідуючі резолюції: 1) Зібрані на довірочній нараді в Саджаві висловлюють своє довіря Українській Парляментарній Репрезентації, а зокрема послові Чукурові та дякують йому за його прибуття до Саджавки. 2) Взивають українських послів стати в обороні українського села під цю крізу, то є виступити з відповідними внесками в соймі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Студентські справи.

Ще про студії у Брні, ЧСР.

Управа „Української Студ. Спілки" у Брні повідомляє:

У Брні є дві техніки: німецька й чеська. Умовини загально є ті самі, з тою хіба ріжницею, що на німецькій треба платити повну оплату 700 к. ч., а до половини звільняють лише тих, котрі предложать відповідне свідоцтво незаможности і свідоцтво зрілости з дуже добрим поступом. Вписи на нім. техніці для чужинців є 7. і 8. X., а на чеській від 26. IX. до 15. X. Крім тих речинців є ще додаткові вписи на німецькій техніці до 20. X., а на чеській до 30. X. За додатковий впис доплачується 50 к. ч.

Німецька техніка має такі відділи: I. Ingenieur-bauwesen: A. Konstruktive und verkehrstechnische Richtung B. Richtung für Wasserbau und Wasserwirtschaft II. Vermessungsingenieurwesen, III. Hochbau und Architektur, IV. Maschinenbau. V. Elektrotechnik. VI. Chemische Abteilung, VII. Algemeine Abteilung. Крім того є на німецькій техніці два дворічні курси: асекураційний і мірничий.

Чеська техніка має ті самі відділи з вийнятком вище згаданих курсів.

На обох техніках треба складати вступні іспити з начеркової геометрії і рисунків. Вступні іспити здається в кількох речинцях, але конечно треба здати до 20. XI. До іспиту треба переробити з підручника „Начеркова геометрія" Бартля підставові річи, як: мети, клади, обороти і т. д., а добре треба знати криві проникання й тіни. З вільноручних рисунків робиться оліцем якийсь модель, при чому звертається увагу на викінчення праці.

Управа „Української Студ. Спілки" уряджує кожного року курси для перероблення потрібного матеріялу до іспиту, про що своєчасно повідомить товаришів, які бажалиб сюди приїхати.

Є ще в Брні факультети: фільософічний, природничий і висока школа агрономічна з відділами: рільничим і лісовим. На обох відділах оплати такі самі, як на техніці. Студії тревають 4 роки. На лісовім відділі треба складати вступний іспит з математики (початки диференціялів та інтергралів) і начеркової геом. (вимоги, як на техніці). Від іспиту є звільнені абсольвенти реальних гімназій і можуть бути звільнені абсольвенти інших середніх шкіл з дуже добрим свідоцтвом зрілости.

Крім згаданих високих шкіл є тут ще ветеринарія і медицина. На ветеринарію приймають без іспитів. Оплати виносять на перший півріч близько 400 к. ч., а речинець вписів такий самий, як на чеській техніці. Щодо медицини, то ближчі інформації подає Управа „Української Студ. Спілки". У всіх високих школах у Брні студії тревають пересічно 4—6 літ з вийнятком відділу мірничого, де наука треває 3 роки.

Щоби дістати пашпорт на виїзд, треба предложити в старостві посвідку з якоїнебудь тутешньої високої школи. До одержання такої посвідки треба прислати леґалізовані копії свідоцтва зрілости, метрики, цертифікату приналежности і свідоцтва моральности. З такої посвідки треба зробити леґалізований відпис і лишити його в старостві, а оригінал предложити в чеськім конзуляті. Крім вище згаданої посвідки треба предложити в консуляті заяву родичів, у якій вони зобовязуються і є в силі удержувати свого сина (доньку) на студіях у Чехословаччині. При тім треба означити маєтковий стан родичів і все це потвердити в суді. Вписатися в означеним речинці мусить кожний особисто, при чім мусить предложити оригінали документів. Життя коштує тут місячно 400 к. ч., вчисляючи сюди лише харч і помешкання з постелею.

Докладніші інформації **подає Výbor „Ukr. Stud. Spolku", Brno, Boční 2, CSR.** На відповідь треба залучити 1.50 зол. в почтових марках (шкоди міжнародній бой).

*

Спростування.

Управа Української Студентської Спілки у Брні, ЧСР., прохає не відмовити помістити на сторінках „Діла" спростування статті, поміщеної інж. В. Фронтеком під заголовком „Студентам, які вибираються на студії до Брна в ЧСР. під розвагу". („Діло", ч. 154. з дня 14. VII. 1931 р.):

Неправдою є, що „минулого місяця під фірмою „Студ. Спілки" (в Брні, додаток наш) появилася в „Ділі" інформаційна статейка про високі школи в ЧСР. і студії в них"; натомісць правдою є, що оголошення про студії в Брні Управа Української Студ. Спілки вислала поручено до кількох редакцій, в тім числі і до „Діла", та що в „Ділі" нашого оголошення, на котре покликується п. інж. Фронтек, досі не було поміщено. Далі правдою є, що оголошення, котре п. інж. Фронтек намагається спростувати, було дійсно поміщене в „Ділі", **але за підписом: „Українське Студентське Т-во „Громада" у Празі".** Гадаємо, що є значна ріжниця поміж Українською Студ. Спілкою в Брні і вищезгаданим товариством у Празі. Характер останнього т-ва є комуністичний і інформації дотичної організації щодо студій взагалі були вже свого часу спростовані Українською Академічною Громадою у Празі (див. 143. ч. часопису „Діло"). Інж. Фронтек повинен би тямити, що Управа Української Студ. Спілки у Брні знає свої обовязки та що в подавані своїх інформацій обмежується виключно на Боно.

——o——

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (165) число „Діла" заняла поліція з приводу конфіскати другої з черги статті п. з. „Заборона тризубу" і допису з Постолівки, пов. Копичинці.

— **Ревізії.** Командант поліції в Белзі придержав і переслухав 18. липня ц. р. Ґелу Степана, студента політехніки і Мойсака Мих., студента прав, в справі Студентського Гуртка при місцевій філії Т-ва „Просвіта". Після переслухання Ґели переведено ревізію в домі о. декана Ґели, де шукали за нелеґальною лектурою. Студента Мойсака переслухувано до 1. год. вночі. Закидали нелеґальну організацію (Студ. Гурток при філії), нелеґальні збори (сходини студентів на основі § 2), бунтування українського селянства проти польського населення і т. п.

— **Що у нас не вільно?** Львівський воєвідський уряд заборонив українському фільмовому підприємству „Соняфільм" зі Львова робити кінематографічні знимки в пограничній смузі Карпат. Влада підозріває, що фільмові знимки призначені для протидержавної сценарії і взагалі не для кіна. Іншими словами, вітрять тут шпигунську справу.

— **Розвязують українську школу.** Зі Станиславова повідомляють, що шкільна влада розвязує з днем 1. вересня ц. р. одиноку українську школу вправ при мужеській державній семинарії в Станиславові. Все те у звязку зі загальнодержавними ощадностями.

— **Євангельська пропаганда.** У відповідь на останні архієрейські посланія єпископа Хомишина евангельська віроісповідна організація видала 9 брошур і 11 летючок, як зачувати в накладі коло 100 тисяч примірників, які поширює масово між народом станиславівської дієцезії.

— **Кубанський Хор,** зложений з кубанських і наддніпрянських козаків під проводом Полякова розпочав своє концертове турне по карпатських літниськах. Загостить також до Станиславова та інших підкарпатських міст.

— **Масові редукції в Касах Хорих.** Головний уряд обезпечень у Варшаві й окружні уряди приказали виповісти працю всім урядовцям Кас Хорих у Польщі. Крім цього мають бути переведені далекойдучі редукції платень, персональні зміни та рамова табеля платень. Виповідження праці торкається всіх службовиків без огляду на права, що випливають зі службової прагматики. Наслідком тих змін, що мають на меті ощадність в державних видатках, державний скарб мусить заплатити сотки тисяч відшкодування зредукованим.

— **Страйк деревних робітників** вибухнув у тартаку бар. Ґредля в Сколім. Тисяча робітників покинула роботу, дізнавшись, що фірма рішила обнижити їм платню на 7%. Між управою тартаку і представн. робітників ідуть переговори. Страйкарі стоять при дотеперішніх зарібках, а фірма покликується на важку кризу, яку переживає деревний промисл.

— **Не вдалася штука.** Директор копальні ґазів у Дашаві коло Стрия, інж. Ковалевський, дістав анонімний лист, в якому хтось зажадав від нього 3000 зол., інакше чекає його смерть. Інж. К. повідомив про це поліцію і в порозумінні з нею положив на місце, визначене листом, мішочок з кусниками паперу. Кілька днів чатувала на невідомого хитруна поліція, але ніхто не зголошувався. Нараз у цьому місці почало горіти. Люди кинулися гасити вогонь і тоді поліція побачила людину, що серед загального заколоту вхопила підкинений мішочок і почала втікати. Її арештували, але назвище держать покищо в тайні, бо в справу є вмішані інші люди. Показалося, що хитрун сам підложив вогонь, щоби мати нагоду забрати сподівані гроші.

— **За самовільну задержку потягів.** Тому, що все частіше повторюються випадки самовільного задержування потягів пасажирами, залізнича влада підвищила кару за такі провини. Грошеву кару піднесено зі 100 зол. на 500 зол., а крім того винуватець буде відповідати перед судом.

— **Стріли до вітчима.** В Грабівці під Стриєм 19-літній учень VII. гімн. кл. Генрик Вальтер, стрілив двічі з револьвера до свого вітчима Людвика Месершміда, ранячи його в плечі. Причиною були маєткові непорозуміння.

— **Ректорський ланцюх знайшовся.** Перед кількома днями обікрали львівську академію ветеринарії, причім вкрадено дорогоцінний ректорський ланцюх. Поліція дістала повідомлення, що цей ланцюх закопаний при дорозі між Бруховичами і Зашковом. І справді побачили під одним деревом свіжо перекопану землю, а в глибині 70 цм. найшли вкрадений золотий ланцюх, завинений в ґазету. Арештовано Владислава Карна, якого підозрівають у крадежі.

— **Почтова дефравдантка.** В Гаях коло Львова вела почтову аґенцію Юзефа Ольшевська, дістаючи 90 зол. місячної платні. Хоч мала таку скромну пенсію, жила досить широко і звернула на себе увагу своєї зверхної влади. Переведена контроля рахунків викрила, що до грудня 1928 р. вона спроневірила 5.487 зол. і 17 долярів на шкоду державного скарбу. Арештована боронилася тим, що мусіла нарушити почтові гроші, бо не мала з чого жити. Слідство викрило, що за подібну провину вона була вже раз судово карана. Перед кількома днями станула перед львівським судом і дістала 1 рік і 9 місяців тяжкої вязниці.

— **Влом до церкви.** До церкви в Кропивнику, пов. Калуш, вломилися злодії. Зірвали замок з долішньої части каси і забрали 20 зол. Опісля розбили долотом бічну стіну каси, але до середини не могли дістатися.

— **Б. надкомісар поліції злодієм.** В окружному суді в Пинську відбудеться 20. ц. м. розправа проти надкомісаря поліції Вітковського. Обвинувачують його в спроневіренні 60 тисяч зол., якого допустився будучи секретарем технічної школи в Берестю.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. ЛИПНЯ 1931.

ІНЖ. В. ПРОХОДА. 3)

Українське сокільство за кордоном.

Але на руїнах старого життя мусить повстати нове. Такий закон природи й ніякі людські сили його не можуть змінити. Пригадаймо собі, скільки разів український нарід ніби вже зовсім винищували жорстокі хазарські, половецькі, татарські орди, скільки крови виточили з нього турки і т. д. Та, не зважаючи на ці середньовічні страхіття, український нарід живе, а тепер у XX. столітті тим більше буде жити.

Події 1914—1920 рр. страшенно обезсилили українське сокільство, але іскра життя в ньому не згасла. Український „Сокіл", набираючи нових сил, починає знову жити. Серед тяжких обставин довелось Соколові-Батькові відновляти свою діяльність. Усе було зруйновано. Все треба було творити наново. А до цього адміністраційні заборони, кари й перепони на кожному кроці. А всеж таки Сокіл-Батько на початку 1928 р. нараховував біля 400 товариств. У червні 1927 р. відбувся 1-ий після війни краєвий сокільський злвиг у Львові, в якому приймало участь біля 2000 соколів і сокілок.

В тяжких умовинах живе і працює українське сокільство на рідній землі. Велике завдання поставило воно собі, а саме піднести після великої руїни свій нарід фізично й морально, щоб допомогти йому найти шляхи, якими він міг би вийти з сучасного становища і здобути те, що йому належиться по праву.

III.

Сучасний стан на українських землях був причиною того, що на еміґрації опинились десятки тисяч найактивніших українських громадян, переважно вояків українських армій. Частина їх попала до Чехословаччини. Тут за допомогою братнього чехословацького народу вони здобули і здобувають нову зброю для боротьби за своє національне я — знання. Найзавзятіші з них пішли до своєї високої технічної школи — Української Господарської Академії в Подєбрадах, не зважаючи на її безправне становище. Треба віддати належне студентству Академії ще й за те, що воно не обмежувалося лише суто-фаховими студіями. Поруч з академічною працею студентство розвинуло жваву національно-громадську діяльність, закладаючи ріжні орґанізації, товариства й гуртки, серед яких почесне місце належить „Українському Соколові".

Бути в країні Мирослава Тирша й не познайомитися з його надзвичайно шляхотною ідеєю означалоб культурну відсталість. Цілком природньо, що ніде не могло бути кращих умовин для сокільської праці, як у Чехословацькій Республиці. Тут громадянство давно вже зрозуміло значіння сокільства й належно його оцінило.

Перші соколи-українці вступали до чехословацького „Сокола" в Подєбрадах, що радо приймав їх у свої ряди. Частина їх вже раніше працювала в ріжних руханкових орґанізаціях. Тут за кордоном українське студентство, користуючись вільними умовинами для сокільської праці і всебічною допомогою чехословацьких побратимів, продовжувало українську національну традицію, яку протягом трицяти років витворив на сокільській ниві Сокіл-Батько.

В дні 6. вересня 1922 р. було зголошених до чехословацького руханкового товариства „Сокол" в Подєбрадах 30 українців (27 побратимів і 3 сестри) на пробний шестимісячний речинець. Протягом 1923 р. — 17 побратимів, у 1924 р. — 53 побратими, разом 100. Не всі вони виявили, на жаль, належну сокільську витрівалість. З них було принятих у число дійсних членів названого „Сокола" лише 31 побратимів, які після руханкової академії 13. грудня 1924 р. дали урочисту обітницю (присягу) дотримуватись усіх вимог сокільської ідеольоґії та карности. Після цього українці утворили свою тимчасову Раду, діяльність якої почала поширюватись і поза Подєбради. Були навязані звязки з Соколом-Батьком та соколами-українцями у Пшібрамі. Протягом 1925 р. було зголошених до „Сокола" ще 32 українців, з яких дійсними членами стало 16 побратимів.

Такий постійний зріст соколів-українців був спонукою до створення окремої сокільської орґанізації. Дня 7. лютого 1926 р. відбулись установчі збори соколів-українців, на яких ухвалено заложити руханкове товариство „Український Сокіл" у Подєбрадах. В томуж році, 2.—6. липня, мав відбутися у Празі VIII. Всесокільський Здвиг, до якого „Український Сокіл" почав відповідно підготовлятись. Потрібно було зясувати правне становище щодо участи українського сокільства в названому здвизі та перевести обєднання всіх українських сокільських гуртків у ЧСР в Союз.

Дня 18. квітня 1926 р. такий Союз повстав та був створений „Комітет заступництва українського сокільства за кордоном", до президії якого увійшли: управа „Українського Сокола" в Подєбрадах та по одному представникові від соколів-українців з Брна, Пшібраму і Праги. Одержавши уповноваження від Сокола-Батька заступати його на VIII. Всесокільському Здвизі, Комітет енерґійно взявся до праці. В першу чергу треба було добути грошеві засоби. Видано відозву до українського громадянства, в якій між іншим було сказано: „І ми, українці, мусимо стати, як рівні, в ряд представників народів Европи. Мусимо піти в поході в українських одностроях під українським сокільським прапором. Наш представник мусить засісти в ареопазі сокільських старшин усіх народів. Мусимо стати до вправ і довести, що в біді та в недолі ще не вмерли славні традиції козацької нації"...

Але надії на жертви українського громадянства не виправдались. Усього було надіслано біля 1.500 ч. кор., що разом з грішми, які мав Комітет (біля 1.000 ч. кор.), складало лише третину наміченого мінімального кошторису. Тоді Комітет звернувся з проханням до сенату Української Господарської Академії про позичку 3.000 ч. кор., яку й одержано як безворотну допомогу. Одначе цих грошей було безумовно мало. Внаслідок цього на здвизі було лише 14 побратимів у сокільських одностроях, бо соколи-еміґранти не мали змоги набути для себе однострої на власні кошти. В цивільному одязі було на здвизі 39 побратимів. Усього було 53 українських соколів (30 з Подєбрад, 17 з Брна та 6 з Пшібраму).

(Продовження буде.)

——o——

— **161 мільйонів душ живе тепер в Радянському Союзі.** На основі урядової статистики Радянщина займає простір 21,236.100 квадратових кільметрів. З початком цього року заселення Радянщини досягло 161,106.200 осіб. З того на саму Московщину припадає 110 міл., на Україну 31 і пів міл., Білорусь 6 і пів міл., Кавказ 5 міл. Решта живе в азійських округах.

Радіотехнічний куток.

= **Як зміцнити силу відбору звуків в детекторі?** Найдешевше до цього уладження таке: Получити антеновою линівкою або дротом (найліпше мідяним) залізні ліжка і в дальшім тягу получити з місцем, де осаджений є „кришталик"; самий кінець можна получити тонким дротиком, обвиваючи кілька разів насаду „кришталика". Можна таке получення зробити й з іншими металевими предметами, а найліпше ще з дошевою риною. Цим сила відбору звуків багацько разів збільшиться.

= **Найліпший „кришталик" до детектора.** Звичайно усі ті „кришталики", які купуємо, є і за дорогі (відносно) і „грають" дуже коротко або зовсім ні. Найліпшим кришталиком є кусник сирої оловяної бленди, (з якої витоплюють олово) або також кусник якоїбудь сирої металевої руди. Найбільше чулі місця можна знайти між двома кусниками „кришталика", разом зложеними.

= **Голка до „кришталика".** Дуже добрим матеріялом на голку є кусник втятої антенової линівки, лише треба її часто підтинати. Добрю також голкою є дротик (мідяний) з дротяної грубшої линви, але і цей дротик треба що тижня підтинати скісно ножичками. Голку треба сильно прикріплювати, щоби ліпше було чути.

= **Вилучення відбору найсильнішої (найближчої) надавчої-стації.** Треба витягнути „уземлення" і затичку „уземлення" дротиком (навіть гачиком) получити (зачіпити) з насадою „кришталика". Тоді будемо чути 10 разів сильніше найближчу (найсильнішу) надавчу стацію і лише її одну; жадна інша стація не має тепер доступу і не може перешкаджати. Голос буде дуже чистий і виразний, чути добре цілий день. Як відомо, соняшне світло ослаблює відбір звуків в детекторі, головно слабі звуки в околицях подальших від надавчої стації. Хто хоче слухати заграничні стації (на детекторі чути по заході сонця), може кожної хвилі відчіпити „уземлення" від насади „кришталика" і умістити затичку „уземлення" в належне їй місце. — Оце випробувані силою уліпшення.

Проф. М. Кіт.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Омелян Михалічко, б. четар УГА., помер 12. липня ц. р. в Домажирі коло Львова, в 39. році життя. Скінчивши гімназію у Львові, вступив до австрійської армії однорічним добровольцем і як австрійський старшина воює на фронтах російськім, італійськім та сербськім. Діставшись до російської неволі, утік зі Сибірі і вертає до рідного краю. Розпад Австрії застав його на сербському фронті, та вже 3-го листопада 1918 р. зголошується до українського війська і бере участь у визвольній боротьбі. При українській армії служив як четовий, опісля сотенний. В січні 1920 р. перебув сипний тиф, наслідком котрого занедужав на серце і та недуга стала причиною його смерти. Як старшина УГА. визначався в боях під Львовом хоробрістю і своїм поведенням на фронті і поза фронтом завжди був приміром своїм товаришам, а його сотня належала до найкращих в полку. Від березня 1920 р. служив як командант чети полку кавалерії ч. 2. при другій бригаді, а від 9. травня 1920 р. служив при 8-ій бригаді як командант кінної півсотні. Останні роки свого життя віддав праці на ріли в Домажирі коло Львова, причім брав живу участь у громадянській праці в цьому селі та в околиці, чим зєднав собі загальну пошану і любов. Осиротив дружину Софію з Йосифовичів, яка завжди була йому вірною товаришкою життя та громадянської праці. В. Й. П.!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Антін Павлюк: **ВАТРА.** Поезії, з малюнками. Прага 1931.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУК. ВІСТНИК. Книжка VII—VIII, за липень і серпень. Львів, вул. Руська ч. 18/III.

НОВІ ШЛЯХИ, літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, ч. 7—8. Львів, вул. Домагаличів ч. 2.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник, ч. 7—8. Львів, вул. Словацького ч. 14.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, ч. 13—14. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам, ч. 6. Львів, вул. Коперника ч. 36.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене Луговим і Січовим справам,, просвіті і науці.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, тижневик для українського жіноцтва, ч. 27. Коломия, вул. Нова ч. 1.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ілюстрований літературний і політичний журнал, ч. 84—85. Прага 1931.

КОЛЮЧКИ, сатирично-гумористичний журнал, ч. 14. Варшава, Багателя ч. 8.

HOLOS MAZEPYNCIV, misiachnyk, №.. Chicago 1931.

МУЗИКАЛІЯ:

Безкоровайний: **СПОМИНИ З ГІР.** Думки і коломийки на фортепян. Золочів-Львів, 1931.

Безкоровайний: **ПЛАСТУНКА.** Вальс на цитру. Золочів-Львів, 1931.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2.. 1931 р. масло експортове пріма 3·70 зол., масло десерове пріма 3·70 зол., літра молока 22—24 сот., літра сметани 1·30 зол., копа яєць 4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 27. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір". Премієра.

Вівторок, 28. липня, година 7. і 9. веч. „Веселий Вечір витає вас", ревія театру „Веселий Вечір".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукові фільми: „Парижанка" та „Маскота".

КАСІНО: Звукова фільма: „Оркан" (Люпе Велез і В. Бойд).

КОЛЬОСЕЙ: „Б. Джонес злодійом" та „Лицарі кохання".

ЛЕВ: Звукова фільма: „Хатина вуйка Томи".

МІРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Приборкання пустунки" (Клара Бов) та „Молоді орли".

ОАЗА: Звукова фільма: „По заході сонця".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Морська ліхтарня" та „Серця на якорі".

ПАН: Звукова фільма „Розкоші небезпеки" (Гарольд Льойд).

ПАСАЖ: „Розкоші батьківства" та Тім Мек Кой.

ХИМЕРА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс" (Гарі Лідке) та звук. дод.

СТИЛЕВЕ: З приводу реконструкції кіно нечинне.

УТІХА: „Донька вожда" (Фред Томсон) та „Лихий чар" (Джон Гільберт).

Програма радіо.

Понеділок, 27. липня 1931.

Кенігсберг (217,1) 19·45 Година Вебера. **Липськ** (259,3) 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. **Братислава** (296,1) Радіоорхестра. **Брно** (341,7) 20·30 Музика на балалайці. **Штрасбург** (245,2) 20·30 — 22·30 „Гарна Олена", оперетка. **Штутгарт** (360,1) 21·15 Музика на двох фортеп. **Букарешт** (394,2) 21·00 Клярнетове сольо. 22·15 Камеральна музика. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 — 22·00 Музика Вагнера і Ліста. **Прага** (486,2) 20·30 Флетовий речиталь. 21·00 Смичковий квартет. **Мілано** (500,8) 21·25 Камеральна музика. **Мінхен** (532,9) 21·25 Симфонічний концерт. **Будапешт** (550,5) 19·20 Циганська орхестра. 20·00 Симфонічний концерт. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 20·30 Популярно-наук. відчит.

Вівторок, 28. липня 1931.

Братислава (278,8) 14·30 Концерт радіорх. **Бреслав** (325) 14·45 Місто чи село? рецитація. 18·00 Культура села і міста, діяльог. **Брно** (341,7) 12·30, 13·05 Радіоорхестра. **Гамбург** (372,2) 22·35 Танці і марші з оперетек. **Стокгольм** (435,4) 19·30 Концерт радіорхестри. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт солістів. **Прага** (486,2) 20·15 Речіталь скрипк. **Мілано** (500,8) 21·00 Симфонічний концерт. **Відень** (516,4) 20·30 Вечір Шуберта і Штравса. 22·10 Джез. **Будапешт** (550,5) 12·05 Циганська орхестра. 17·20 Концерт солістів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт для дітей. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Понеділок, 27. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варшавський час. 12·10 Концерт з грам. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 17·10, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варш. 16·50 Літературна гутірка по французьки. 17·35 Відчит і концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·40—20·30 Трансмісії з Варшави. 20·30 Концерт. 22·05 Ревія з театру „Морське Око". 20·15 Трансмісія концерту новочасної музики з Льондону. 22·15 Комунікати. 23·30 Танкова музика.

Вівторок, 28. липня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Варш. час. 12·10 Концерт з плит грам. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10, 16·00, 16·35, 17·25, 19·20 Музика з грам. плит. 15·25 Відчит з Варшави. 16·15 Авдиція для наймолодших 16·50 Відчит з Варшави. 17·35 Відчит з Вильна. 18·00 Концерт з Варшави. 19·00 Всячина. 19·55—20·15 Трансмісії з Варшави. 20·15 Трансмісія концерту з Льондону. 21·20—21·35 Трансмісії з Варшави 21·35 Продовження концерту з Льондону. 23·00—24·00 Музика з Варшави.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...